

HİBRİT
KİTAP

MİLLÎ EĞİTİM BAKANLIĞI AKADEMİ GİRİŞ SINAVI

Yapay Zekâ Destekli

MEB • AGS

KONU ANLATIMLI

SÖZEL • SAYISAL YETENEK
TARİH
TÜRKİYE COĞRAFYASI

e-Kitaba ve video derslere
erişebilmek için
QR kodu okutunuz.

Fiziksel Kitap

HİBRİT
KİTAP

e-Kitap

Video Ders Hediyeli

ARTIFORCE, TÜBİTAK-TEYDEB Destek Programından yararlanılarak geliştirilmiştir (Proje No: 7230451).
Ürün/hizmet ile ilgili tüm sorumluluk Pegem Akademi Yayıncılık Eğitim Danışmanlık Hizmetleri Tic. A.Ş.'ye aittir.

PEGEM AKADEMİ

MEB - AGS KONU ANLATIMLI

Komisyon

ISBN 978-625-6140-01-1

Kitap içeriğinin tüm sorumluluğu yazarlarına aittir.

© Pegem Akademi

Bu kitabın basım, yayım ve satış hakları Pegem Akademi Yay. Eğt. Dan. Hizm. Tic. AŞ'ye aittir. Anılan kuruluşun izni alınmadan kitabın tümü ya da bölümleri, kapak tasarımı; mekanik, elektronik, fotokopi, manyetik kayıt ya da başka yöntemlerle çoğaltılamaz, basılamaz ve dağıtılamaz. Bu kitap, T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı bandrolü ile satılmaktadır. Okuyucularımızın bandrolü olmayan kitaplar hakkında yayinevimize bilgi vermesini ve bandrolsüz yayınları satın almamasını diliyoruz.

I. Baskı: 2024, Ankara

Yayın-Proje: Pegem

Dizgi-Grafik Tasarım: Gülnur Öcalan

Kapak Tasarımı: Pegem

İletişim

Pegem Akademi: Shira Ticaret Merkezi, Macun Mahallesi 204 Cad.

No: 141/33, Yenimahalle/Ankara

Yayınevi 0312 430 67 50

Dağıtım: 0312 434 54 24

Hazırlık Kursları: 0312 419 05 60

İnternet: www.pegem.net

E-ileti: pegem@pegem.net

WhatsApp Hattı: 0538 594 92 40

Baskı: Ankara Özgür Matbaacılık

1250. Cad. No: 25 Ostim Yenimahalle/Ankara

Yayıncı Sertifika No: 51818

Matbaa Sertifika No: 46821

Değerli Okuyucularımız,

Milli Eğitim Bakanlığı Akademi Giriş Sınavı (MEB-AGS), geleceğin öğretmenlerinin belirlenmesinde son aşamadır ve öğrenim hayatınız boyunca verdiğiniz emeğin sonucu meslek hayatınıza adım atmanızla nihai başarıya dönüşecektir.

Bu süreçteki emek ve çabanız, programlı bir çalışma ile sizi hedefinize doğru yönltecek ve öne geçirecektir. Böylesi bir süreçte programlı bir çalışmaya kaynaklık edecek olan, deneyimli bir yazar ekibi tarafından özenle oluşturulmuş, geniş kapsamlı yayınlar olacaktır.

Pegem Akademi yazar ekibinin öncelikli amacı, tam da bu kaynağı sizlere sunmak olmuş ve sonucunda sizleri başarıda öne taşıyacak bu kapsamlı konu anlatımlı kitap ortaya çıkmıştır.

Sınavda başarılı olabilmek için müfredatta mevcut olan konularda yeterli bilgi düzeyine sahip olmak ve yeterince örnek soru ile bu bilgiyi pekiştirmek gerekmektedir. Bu kitabın temel amacı, adayın sınav kapsamındaki her konuya hâkimiyetini sağlamak ve böylece karşılaşılabilecek soru tiplerini rahatlıkla çözebilecek seviyeye gelmesini mümkün kılmaktır.

Kitaba ilişkin sorularınızı pegem@pegem.net adresine e-posta yoluyla ya da 0538 594 92 40 numarasına WhatsApp üzerinden iletmeniz yeterli olacaktır. Sorunuz en kısa sürede yayın ekibimiz tarafından cevaplandırılacaktır.

Kitabın, Millî Eğitim Bakanlığında görev almak isteyen tüm öğretmen adaylarımızın başarılarına katkı sağlaması dileğiyle...

PEGEM Akademi

Kitabın içeriği, MEB'in yapacağı program değişikliği veya buna bağlı olarak ÖSYM'nin sınav içeriğinde yapacağı değişiklik durumunda, kitabın dijital hâlinde (aktivasyon geçerlilik süresince) güncellenerek siz değerli adaylara sunulur.

TÜRKİYE'DE İLK DEFA TÜM KİTAPLAR YANINDA; CEPTE, TABLETTE VE MASANDA

Hibrit kitaplarda kullanıcılar;

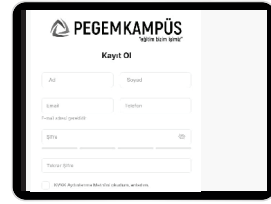
- 1 Kitabın dijital formatına erişim sağlayabilir.
- 2 Konu sonu testlerini çözebilir.
- 3 Video dersleri izleyebilir.

Pegem Kampüs web sitesi üzerinden aktivasyon kodunuzu aktif edebilmek ve içeriklere erişebilmek için aşağıdaki adımları takip ediniz:

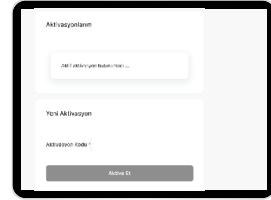
1. Adım Üyelik

Mevcut tarayıcınızın adres çubuğuna **arti.pegemkampus.com** yazarak web sitemiz üzerinden üyeliğinizi gerçekleştirebilirsiniz.

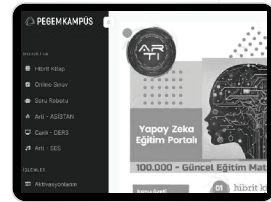
2. Adım Aktivasyon

Üyelik bilgileriniz ile giriş yaptıktan sonra sol menüde yer alan “**Aktivasyonlarım**” sekmesine girerek kodunuzu aktif edebilirsiniz.

3. Adım Ürünlerim

Aktivasyon işleminizi tamamladıktan sonra menüde aktif hâle gelen “**Ölçme İstasyonu**” sekmesine tıklayarak içeriklere ulaşabilirsiniz.

*Aktivasyon kodu kitabınızın iç kapağında yer almaktadır.
Aktivasyon kodu ile aktif ettiğiniz hibrit kitaba erişim 31.08.2025 tarihine kadar geçerlidir.*

Pegem Kampüs İletişim Hattı
0312 418 51 55

SÖZEL YETENEK

Sözcükte Anlam	1
Sözcüğün Anlam Özellikleri.....	1
Söz Sanatları.....	2
Sözcükler Arasındaki Anlam İlişkileri.....	4
Kalıplaşmış Söz Öbekleri	5
Test	7
Cümlede Anlam.....	9
Cümle.....	9
Anlamlarına Göre Cümleler	9
Test	12
Paragrafta Anlam.....	14
Paragraf	14
Düşünceyi Geliştirme Yolları.....	16
Anlatım Nitelikleri	17
Test	18
Yapı Bilgisi	21
Kök.....	21
Ekler	21
Yapılarına Göre Sözcükler	22
Test	23
Sözcük Türleri.....	25
Test - 1.....	36
Test - 2.....	38
Cümle Bilgisi.....	40
Cümlelerin Öğeleri	40
Cümle Türleri.....	41
Cümle Dışı Unsurlar	42
Test	43
Ses Bilgisi	45
Ses Olayları	45
Test	47
Yazım Kuralları.....	49
Noktalama İşaretleri.....	55
Test	58
Sözel Mantık.....	60
Sıralama Kurguları.....	61
Eşleştirme Kurguları	67
Yer-Konum Kurguları	72
Test - 1	75
Test - 2	77

SAYISAL YETENEK

Sayılar	79
Test - 1.....	87
Test - 2.....	89
Bölme, Bölünebilme, OBEB-OKEK	91
Test	95
Rasyonel Sayılar - Ondalık Sayılar.....	97
Test - 1.....	102
Test - 2.....	104
Eşitsizlikler	106
Test	111
Mutlak Değer	113
Test.....	120
Üslü ve Köklü İfadeler.....	122
Test	127
Çarpanlara Ayırma ve Özdeşlikler	129
Test	132
Birinci Dereceden Bir Bilinmeyenli Denklemler	134
Test	136
Oran-Orantı	138
Test	141
Problemler	143
Test - 1.....	146
Test - 2.....	150
Test - 3.....	153
Test - 4.....	156
Test - 5.....	160
Test - 6.....	164
Kümeler	166
Test	171
Fonksiyon	173
Test	176
İşlem ve Özellikleri	178
Test	181
Modüler Aritmetik	183
Test	186
Permütasyon - Kombinasyon - Olasılık	188
Test (Permütasyon).....	199
Test (Kombinasyon)	201
Test (Olasılık).....	203
Tablo - Grafik Yorumlama.....	205
Test	209
Sayısal Mantık	211
Test - 1.....	221
Test - 2.....	223
Test - 3.....	225
Test - 4.....	227
Test - 5.....	229

İÇİNDEKİLER

Açılar ve Üçgenler	231
Test - 1	236
Test - 2	238
Test - 3	240
Test - 4	242
Çokgenler ve Dörtgenler	244
Test - 1	248
Test - 2	250
Çember ve Daire	252
Test	255
Doğru ve Nokta Analitiği	258
Test	266
Katı Cisimler	268
Test	269

TARİH

İslamiyet Öncesi Türk Tarihi	271
Test	280
Türk İslam Tarihi	282
Test	296
Türkiye Tarihi	298
Test	306
Osmanlı Devleti	308
Test	314
Osmanlı Kültür ve Uygarlığı	316
Test	333
Osmanlı Devleti Duraklama Dönemi (Arayış Yılları) ..	335
Test	338
Osmanlı Devleti Gerileme Dönemi	340
Test	344
Osmanlı Devleti Dağılma Dönemi	346
Test	357
XX. Yüzyıl Osmanlı Tarihi	359
Test	364
Birinci Dünya Savaşı ve Mondros Ateşkesi	366
Test	378
Kurtuluş Savaşı Örgütlenme Dönemi	380
Test	385
I. Türkiye Büyük Millet Meclisinin Açılması	387
Test	393
Kurtuluş Savaşında Cepheleler - Antlaşmalar	395
Test	405
Atatürk Dönemi İç ve Dış Politika	407
Test	419
Atatürk İlke ve İnkılapları	421
Test	433
Çağdaş Türk ve Dünya Tarihi	435
Test	464

TÜRKİYE COĞRAFYASI

Türkiye'nin Coğrafi Konumu	467
Test	474
Türkiye'nin Yer Şekilleri	476
Test	498
Türkiye'nin İklimi ve Bitki Örtüsü	500
Test	507
Türkiye'de Nüfus ve Yerleşme	509
Test	526
Türkiye'de Tarım, Hayvancılık ve Ormanlık	528
Test	540
Türkiye'de Madenler, Enerji Kaynakları ve Sanayi ...	542
Test	553
Türkiye'de Ulaşım, Ticaret ve Turizm	555
Test	564
Türkiye'de Bölgesel Kalkınma Projeleri	567

SÖZCÜKTE ANLAM

Sözcüğün Anlam Özellikleri

Sözcükler, metinlerin temel yapı taşıdır. Dolayısıyla metnin -ya da bir konuşmanın- anlaşılması için sözcük anlamlarının iyi bilinmesi gerekir. Dilimizde bazı sözcükler tek bir kavramı karşılarken bazıları ise birden çok anlamı karşılar.

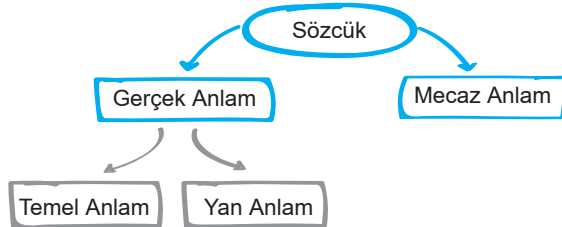
Tek anlamlı sözcükler: Sadece bir kavramı karşılayan sözcüklerdir. Bu sözcüklerin başka anlamlara gelebilecek kullanımı yoktur.

Örnek: "Kaldırım, testere, tencere" sözcüklerinin tek anlamı vardır.

Çok anlamlı sözcükler: Kullanıldığı yere ve duruma göre birden çok anlam kazanabilen sözcüklerdir.

Örnek: "Ağız" sözcüğü, kullanıldığı yere göre birçok anlam kazanabilir: İnsan ağızı, mağara ağızı, yol ağızı, Karadeniz ağızı vs.

Dilimizde sözcüklerin kullanıldıkları cümleye göre kazandıkları farklı anlamlara "yan anlam" ya da "mecaz anlam" denir.

Gerçek Anlam:

Gerçek anlam, sözcüğün temel ve yan anlamlarını içerir. Dolayısıyla sözcüğün gerçek anlamları birden fazla olabilir.

Temel Anlam:

Bir sözcük tek başına kullanıldığında **akla gelen ilk anlamına** temel anlam denir. Temel anlam, en yaygın anlamdır. Sözlüklerde ilk olarak temel ya da en yaygın anlam açıklanır.

- ➔ Adamın kocaman ama estetik görünümlü bir ağız vardı.
- ➔ Ormanda ateş yakmak oldukça tehlikeli ama sık rastlanan bir davranıştır.

Yan Anlam:

Bir sözcüğün **temel anlamıyla ilişkili** olarak kazandığı diğer anlamlardır.

- ➔ Mağaranın ağızı o kadar küçüktü ki içeri ancak bir çocuk girebiliyordu.
- ➔ Çocuğun ateşini bir türlü düşüremiyorlar.

Pür Dikkat

"Yan anlam" ile "temel anlam" arasında herhangi bir şekilde (biçimsel benzerlik, ortak işlev, aynı maddeden oluşması...) ilgi kurulabilmelidir.

Örnek:

- ➔ Mağaranın ağızı o kadar küçüktü ki içeri ancak bir çocuk girebiliyordu. ("Mağaranın ağızı" ile yemeye, içmeye ve ses çıkarmaya yarayan organ olan "ağız" arasında biçimsel olarak bir benzerlik kurulmuştur.)
- ➔ Çocuğun ateşini bir türlü düşüremiyorlar. ("Çocuğun ateşi" ile nesnelerin tutuşmasıyla beliren "ateş" arasında bir ısı ortaklığı vardır.)

Mecaz Anlam:

Sözcüğün gerçek anlamından (temel anlamından ve yan anlamından) uzaklaşarak kazandığı yeni anlamlardır. Bir başka ifadeyle mecazlar, bir ilgi veya benzetme sonucu gerçek anlamından başka anlamda, başka bir sözcüğün yerinde kullanılan sözlerdir.

- Bu mahallede onun gibi ağızı bozuk birini daha görmedim. (Bu cümledeki "ağızı bozuk" söz öbeğinde kullanılan "ağız" sözcüğü; kendi anlamının dışında, küfürbaz anlamında, karşımıza çıkmaktadır.)
- Yeni seçilen muhtar, ilk toplantısında çok ateşli konuştu. ("Ateşli" sözcüğü "heyecanlı, coşkulu" anlamında kullanılmış; sözcük, anlamının dışına çıkmıştır.)

Temel anlam (TA), yan anlam (YA) ve mecaz anlam (MA) ilgili aşağıdaki örnekleri inceleyiniz.

Yol:

- ➔ Çocuk, evin yolunu sordu. (TA)
- ➔ Mahallemizin yolu nihayet asfaltlandı. (YA)
- ➔ Bu soruyu farklı bir yolla da çözebiliriz. (MA)

Kafa:

- ➔ Kafan, hâlâ omuzlarının üzerinde duruyor. (TA)
- ➔ Fazla zorlayınca çivinin kafası koptu. (YA)
- ➔ O adam, zaten kafasızın tekidir. (MA)

Büyük:

- ➔ Uzun bir yolculuktan sonra büyük bir evin önünde durduk. (TA)
- ➔ Benim öğrencilerim, büyüklerine karşı saygıda kusur etmez. (YA)
- ➔ Büyük düşünenler, toplumlarına her zaman bir şeyler kazandırmıştır. (MA)

Pür Dikkat

KPSS'de "temel anlam" ve "yan anlam" ayrımı sorulmamış, nadiren de olsa "gerçek anlam" ve "mecaz anlam" ayrımı sorulmuştur. Böyle bir soruyla karşılaşıldığında seçenekler arasında yan anlamda kullanılmış sözcükler de verilebileceği için dikkatli olunmalıdır. Yan anlam, temel anlamla bir şekilde ilişkilidir ve gerçek anlam sayılır. Oysa mecaz anlam tamamen düşsel, gerçek dışı bir anlamdır.

Gerçek ve mecaz anlamlı sözcük sorularında çeldirici olarak yan anlamda kullanılmış sözcükler verilir.

Bazı sorularda geçen "düşsel öge" kavramı da mecaz anlamla ilgilidir.

Terimsel Anlam:

Bir bilim, sanat, spor ve meslek dalıyla ilgili özel ve belirli bir kavramı karşılayan sözcüklere terim anlamlı sözcükler denir.

- ⊙ Açı, üçgen, dikdörtgen → Matematik
- ⊙ Roman, öykü, kafiye, aruz → Edebiyat
- ⊙ İsim, kök, gövde, fiil → Dil bilgisi
- ⊙ Pota, minder, skor → Spor
- ⊙ Dava, mahkeme, yargıç → Hukuk

Soyut-Somut Anlam

Somut Anlamlı Sözcükler: Beş duyardan herhangi biriyle algılanabilen kavramları karşılayan sözcüklerdir.

Örnek:

Hava, su, toprak, ağaç, deniz, masa, sandalye...

Soyut Anlamlı Sözcükler: Beş duyu ile algılanamayan, zihinde tasarlanan kavramları karşılayan sözcüklerdir.

Örnek:

Sevgi, umut, adalet, özgürlük, mutluluk, heyecan, aşk...

Nitel-Nicel Anlam

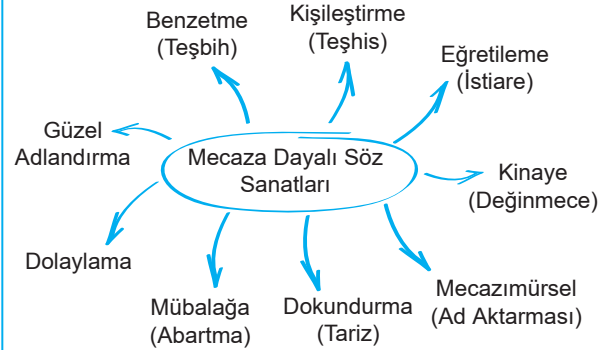
Nicel Anlamlı Sözcükler: Varlıkların ölçülebilir, sayılabilir özelliklerini gösteren sözcüklerdir.

- ↳ **Geniş** bahçeli bir ev aldı İstanbul'da ve emekli olunca oraya taşındı. (alan ölçüsü)
- ↳ **Uzun** bir moladan sonra yolcular tekrar araçlara bindiler. (zaman ölçüsü)
- ↳ **Yüksek** bir maaşla yeni işine başladı. (sayı-para ölçüsü)

Nitel Anlamlı Sözcükler: Varlıkların ölçülemeyen, sayılamayan özelliklerini gösteren sözcüklerdir.

- ↳ Onun babası çok **geniş** biridir, hiçbir şeye kolay kolay kızmaz. ("rahat" anlamında)
- ↳ **Uzun** etme işte, bu iş bugün bitecek dedim sana. ("nazlanma, direnme" anlamında)
- ↳ **Yüksek** hedeflere ulaşmak, çok fedakârlık gerektirir. ("ulaşılması güç" anlamında)

Söz Sanatları

Benzetme (Teşbih)

Bir nesnenin, varlığın niteliğini daha etkili biçimde anlatmak için nitelikçe üstün bir varlıktan yararlanma yöntemine "benzetme" denir.

Örnek:

- ★ Selvi gibi uzun boylu bir güzele vuruldu.
- ★ Kar gibi beyaz çamaşırlar getirmiş yanında.
- ★ Tilki gibi kurnaz çocuktur.
- ★ Adamın gözleri sanki bir ateş.

Benzetme ve kişileştirme KPSS'de en çok sorulan iki söz sanatıdır.

Kişileştirme (Teşhis)

İnsana ait özelliklerin insan dışındaki varlıklara yüklenmesidir.

- Örnek:**
- ⊖ Bülbül, ağaran vakte kadar ağlamış.
 - ⊖ Poyrazla söyleşir yaprakların sesi.
 - ⊖ Yağmur ağlıyor ikimiz için.

Eğretileme (İstiare)

Eğretileme (istiare), yalnızca "benzeyen" ya da "benzetilen" öğeleriyle yapılan söz sanatı, aynı zamanda bir benzetme çeşididir.

Pür Dikkat

Eğretileme (istiare) aslında benzetme sanatından çok da farklı değildir. Eğretilemede de amaç bir kavramı, başka bir kavrama benzetmektir fakat benzetmeden farklı olarak bu kavramlardan sadece biri söylenir, diğer kavram karşı tarafça anlaşılır.

- ⊙ İki kapılı bir handa Gidiyorum gündüz gece } (Dünya, bir "han"a benzetilmiş fakat "dünya" söylenmemiştir.)
- ⊙ Dışarıda bir dost eli okşuyor tenimizi. } (Rüzgâr, "dost eli"ne benzetilmiş fakat "rüzgâr" söylenmemiştir.)
- ⊙ Saçlarına yıldız düşmüş, koparma anne. } (Beyaz saçlar "yıldız"a benzetilmiş fakat "beyaz saçlar" söylenmemiştir.)

İstiare ve Benzetme Farkı

Gülünce incileri görünüyor.
Her yaz bu cennette tatilini geçirir.
Meleğim beşiğinde uyuyor.
Bu adam herkesi sokar.

Benzeyen ya da kendisine benzetilen söylenir.
(İstiare)

Gülünce inci gibi dışleri görünüyor.
Cennet kadar güzel bir yer burası.
Bebeğim beşiğinde melekler gibi uyuyor.
Bu adam bir yılan, herkesi sokar.

Hem benzeyen hem benzetilen söylenir.
(Benzetme)

Eğretileme çeşitli şekillerde yapılabilir:

Doğaya ait bir özellik insana aktarılabilir.

O, cıvık bir insandır.
(doğaya ait özellik)

Babam geciktiğimi öğrenince esip gürlenecek.
(doğaya ait özellik)

Doğaya ait özellik, doğadaki başka bir varlığa aktarılabilir.

Yıldızlar akıyor damların üzerine
(nehir özelliği yıldızlara aktarılmış)

Bulutlar salkım salkım
(üzümün özelliği bulutlara aktarılmış)

Bir duyuyla ilgili bir kavram başka bir duyuyu anlatmak için kullanılabilir

Sıcak bir gülümseyişi vardı.
(dokunma) (görme)

Birbirinize tatlı sözler söyleyin.
(tatma) (işitme)

Kinaye (Değınmece)

Bir sözün hem gerçek hem de mecaz anlamını çağrıştıracak biçimde kullanılmasıdır.

- Örnek:**
- **Yalnız taş, duvar olmaz.**
(gerçek anlamı: Tek taşla duvar örülemez.)
(mecaz anlamı: İnsan tek başına tüm işlerin üstesinden gelemez.)
 - **Bu yaşta o ağır yükü taşıyamaz o çocuk.**
(gerçek anlamı: ağır bir nesne taşımak)
(mecaz anlamı: sorumluluk almak)
 - **Yüzü kızarmak.**
(gerçek anlamı: suratta meydana gelen renk değişikliği)
(mecaz anlamı: utanmak)
 - **Ayıkla pirincin taşını.**
(gerçek anlamı: pirinçteki taşları ayıklamak)
(mecaz anlamı: zor bir işin içinden çıkmak)

Kinayede anlatılmak istenen sözün mecaz anlamıdır.

Ad Aktarması
(Mecazimürsel)

Bir sözün benzetme amacı güdülmeksizin başka bir söz yerine kullanılmasıdır. Ad aktarmasında kastedilen sözcükle kullanılan sözcük arasında bir çeşit ilginin olması gerekir.

Örnek:

- ★ **Ankara**, bu talihsiz olayı açıklamayla kınadı. ("Yönetim" kastedilmiş.)
- ★ **Erzurum** ve **Sivas**, bağımsızlığın ilk adımlarıdır. ("Kongreler" kastedilmiş.)
- ★ Şiiri sevmek için **Yahya Kemal**'i okumalısın. ("Şiir" kastedilmiş.)

Dokundurma
(Tariz)

Bir kimseyi iğnelemek, bir sözü tersini düşündürecek şekilde kullanmak ya da alay etmek amacıyla kullanılan ifadelerdir.

- Çok çabuk geldin, sen gelene kadar ağaç olduk.
- O kadar açık konuştu ki söylediklerini hâlâ çözmeye çalışıyoruz.

Bazı cümlelerde bu sanatı daha da belirginleştirmek için (!) işareti kullanılabilir.

Pür
Dikkat

Dokundurma (tariz), günlük konuşmada da sıkça başvurulan bir söz sanatıdır.

- Bu büyük yazarımız yine harika (!) eserler ortaya koyuyor. Senin gibi iyi dostum (!) varken ...
- Dokundurma (tariz) sanatı, sınavlarda "alay, alaysı anlatım" soru köküyle de sorulabilmektedir.

Mübalâğa
(Abartma)

Bir durumu olduğundan daha büyük ya da daha küçük gösterme sanatıdır.

- ➔ Yüce dağ başında bir ulu kartal Açmış kanadını dünyayı örter
- ➔ Bir of çeksem karşıki dağlar yıkılır.
- ➔ Gözyaşım sel oldu, bayırları sildi süpürdü.
- ➔ Avuç içi kadar yere yirmi beş kişi oturduk.
- ➔ Senin için gök kubbeyi yerlere çalarım yar.

Pür
Dikkat

Mecazlı söylenen her söz abartma değildir. Abartmada bir kavrama aşırı ölçüler yüklenir, kavram büyütülür ya da küçültülür.

Dolaylama

Bazı canlı ya da cansız varlıklar doğrudan anlatılmak yerine başka kavramlarla anlatılır. Bir kavramın birkaç sözcükle anlatıldığı bu sanata dolaylama denir.

- beyaz altın → pamuk
- meşin yuvarlak → top
- file bekçisi → kaleci
- kara elmas → kömür

Pür
Dikkat

Dolaylamada kavramla söylenen sözler arasında bir ilgi aranmaz. Bunlar aslında canlı ya da cansız varlıklara takılmış "lakap"lardır.

Örneğin, Zeki Müren'in lakabı nedir, diye sorulduğunda "Sanat Güneşi" yanıtı verilecektir.

Güzel
Alandırma

Söylenmesi kulağa hoş gelmeyen, olumsuz ya da ürkütücü anlamlar çağrıştıran sözlerin daha olumlu, kabullenilebilir sözlerle anlatılmasıdır.

- ölmek → rahmete kavuşmak
- gömmek → toprağa vermek
- verem → ince hastalık
- cin → iyi saatte olsunlar

Sözcükler Arasındaki
Anlam İlişkileri

Eş ve Yakın Anlamli Sözcükler:

Eş Anlamli kara - siyah
muallim - öğretmen
hafıza - bellek
mektep - okul

Yazılışları farklı anlamları aynı sözcükler

Yakın Anlamli küsmek - gücenmek
oturmak - çökmek
ılık - sıcak
serin - soğuk

Anlamları birbirine yakın ama anlamca tam örtüşmeyen sözcükler

Karşıt (Zıt) Anlamli Sözcükler:

Nitelikleri ve durumları birbirine ters düşen sözcüklere karşıt anlamli sözcükler denir.

- ➔ Az veren candan çok veren maldan...
- ➔ Akıllı, köprü arayınca kadar deli, köprüyü geçer.
- ➔ Eskisi olmayanın yenisi olmaz.

Pür Dikkat

Bir sözcüğün olumsuz biçimi, o sözcüğün karşıt anlamlısı değildir. "başarılı-başarısız", "koşmak-koşmamak" sözcükleri karşıt anlamlı değildir. "Başarısız" sözcüğü "başarılı"nın olumsuzu, "koşmamak" sözcüğü "koşmak" sözcüğünün olumsuzudur.

Eş Sesli (Sesteş) Sözcükler:

Yazılışları ve okunuşları aynı, anlamları farklı olan sözcüklere eş sesli sözcükler denir.

gül (bitki anlamında):

Kışın yaprağını döken, dikenli, çalı veya ağaçlık şeklinde bir süs bitkisi ve bu bitkinin katmerli, güzel kokulu çiçeği.

✓ Yakasına bir gül takarak gelmiş.

gül- (eylem anlamında):

Hoşuna, tuhafına giden durumlar karşısında sesli veya sessizce duygularını açığa vurmaktır.

✓ Gülerek konuşması herkesi sinirlendiriyordu.

Verilen örneklerde "gül" ve "gül-" sözcükleri eş seslidir. Çünkü yazılışları aynıdır ama aralarında hiçbir anlam ilişkisi yoktur.

çay (akarsu)	→	çay (içecek)
at (hayvan)	→	at (atmak eylemi)
yüz (surat)	→	yüz (yüzmek eylemi)

Pür Dikkat

Yazılışları aynı gibi görünmesine rağmen söylenişleri (düzeltme işaretlerinden dolayı) farklı olan sözcükler sesteş değildir:

- ⊙ kar - kâr
- ⊙ alem (bayrak) - âlem (dünya)

Genel-Özel İlişkili Sözcükler:

Genel Anlamlı Sözcükler:

Anlam kapsamı geniş olan, altında birden çok tür barındırabilen sözcüklerdir.

✓ bitki, taşıt, sanatçı, yemek, ülke...

Özel Anlamlı Sözcükler:

Anlam kapsamı dar olan, kavramları tek tek karşılayan sözcüklerdir.

✓ hanımeli, bisiklet, Sezen Aksu, mantı, Türkiye...

Yansıma Sözcükler:

Doğadaki varlıkların seslerine benzetilerek oluşturulan sözcüklere yansıma sözcükler denir.

Örnek: Tak, şır, hav, gür, me ...

Bu sözcüklerden isim ve fiil türetilir: takırtı, şırıltı, havlamak, gürelemek, melemek...

Not!

Kalıplaşmış Söz Öbekleri

İkilemeler

Anlatıma güç kazandırmak amacıyla iki sözcüğün değişik yollarla yan yana kullanılmasıyla oluşan söz öbeklerine ikileme denir. İkilemeler çeşitli şekillerde oluşur:

Eş ya da Yakın Anlamlı

Doğru dürüst, yalan yanlış, kırık dökük...

Karşıt Anlamlı

Gece gündüz, aşağı yukarı, er geç, irili ufaklı...

Biri Anlamlı Biri Anlamsız

Ufak tefek, yırtık pırtık, eğri büğrü, kaba saba...

İkisi de Anlamsız

Abuk sabuk, mırın kırın, ıvır zıvır, abur cubur...

Aynı Sözcüğün Yinelenmesiyle

Yavaş yavaş, ince ince, koşa koşa, hıçkıra hıçkıra...

Yansıma Sözcüklerle

Şırlı şırlı, çatır çatır, fokur fokur, gürül gürül...

Pekiştirmeler

Anlatımı güçlendirmek amacıyla kullanılan ek, sözcük ya da öbeklerdir. Çeşitli şekillerde yapılabilir:

sıcak	→	sımsıcak	} (sözcüğün ilk hecesinin bir sesle (m, p, r, s) yinelenmesiyle)
mavi	→	masmavi	
gündüz	→	güpegündüz	
temiz	→	tertemiz	
sıcak	→	pek sıcak	} (sözcüğün önüne pekiştirme anlamı bir sözcük getirilerek)
güzel	→	çok güzel	
iyi	→	oldukça iyi	
sıcak	→	cehennem gibi sıcak	} (benzetme yoluyla pekiştirme)
güzel	→	melek gibi güzel	
küçük	→	el kadar küçük	
sıcak	→	sıcak mı sıcak	} ("mi" edatı ve "de" bağlacıyla)
hızlı	→	hızlı mı hızlı	
konuşuyor	→	konuşuyor da konuşuyor	

Pür Dikkat

Bazı sözcüklere "-ce, -cık, -mtırak, -msı" ekleri getirilerek sözcüklere küçültme anlamı verilir. Bunlara "küçültme" anlamı sözcükler denir. Bu sözcüklerde "tam olmama, tamama yakın olma" anlamı vardır.

Örnek:

tatlımsı çörek, güzelce kız, yaşlıca adam, acımtırak biber...

Deyimler

Bir kavramı, bir durumu daha güçlü ve etkili şekilde anlatmak amacıyla kurulmuş söz öbeklerine deyim denir.

- Sonunda **kabak başına patladı**.
- Gördüğümüz korkunç manzara hepimizi **can evimizden vurmuştu**.
- **Bağrına taş basarak** yıllar yılı beklemişti.
- Çok zor bir durumla karşı karşıyasın, şimdi **ayıkla pirincin taşını**.

Deyimler farklı biçimlerde olabilir:

Master Kalıpları	→	Göz atmak, dil dökmek, etekleri zil çalmak
Öbekleşmiş Sözlerle	→	Püf noktası, eli maşalı, kelle koltukta
Ünlem Biçiminde	→	Vay canına!, Yok canım!, Hele şükür!
Soru Biçiminde	→	Hangi rüzgâr attı?, Hangi dağda kurt öldü?
Cümle Biçiminde	→	İğne atsan yere düşmez. İncir çekirdeğini dolduramaz.
Öykü Biçiminde	→	Bizim tavuk bir yumurta yumurtlar, yedi mahalle duyar; elin kısırağı küheylan doğurur, ses çıkmaz.

Atasözleri

Atasözleri, geniş halk yığınlarının yüzyıllar boyunca edindiği deneyimlerden ve bunlara dayanan düşüncelerden doğmuş yargılardır. Atasözleri; bir ulusun ortak düşünce, kanı ve tutumunu belirtir. Genel geçerli yargılardır, yani bir atasözle belgelendirilen tutumun doğruluğu herkesçe kabul edilir.

Atasözlerinin en önemli özelliği, yol göstermesi ve öğüt vermesidir. Bununla birlikte çeşitli ifade özellikleri de vardır.

- ⊖ Komşunun tavuğu, komşuya kaz görünür. **Sosyal olayların nasıl olageldiğini bildirir.**
- ⊖ Minareyi çalan, kılıfını hazırlar.
- ⊖ Araba devrilince yol gösteren çok olur.
- ⊕ Mart kapıdan baktırır, kazma kürek yaktırır. **Doğa olaylarının nasıl olageldiğini belirtir.**
- ⊕ Zemheride kar yağmadan kan yağması iyi.
- ⊕ Mart yağar, nisan övünür; nisan yağar, insan övünür.
- Çirkefe taş atma, üstüne sıçrar. **Ahlâk dersi ve öğüt verir.**
- Bugünün işini yarına bırakma.
- Yoldan kal, yoldaştan kalma.
- ⊕ Bir fincan kahvenin kırk yıl hatırı var. **Töre ve gelenekleri bildirir.**
- ⊕ Kızını dövmeyen, dizini döver.
- ⊕ Kız beşikte, çeyiz sandıkta.

Pür Dikkat

Atasözleri de deyimlerde olduğu gibi kalıplaşmış sözlerdir ve bu kalıplar bozulmaz, aksi takdirde anlatım bozukluğu kabul edilir.

- ⊕ Gün doğmadan neler doğar. ✓
- ⊕ Güneş doğmadan neler doğar. ⊖

TEST

1. Aşağıdaki cümlelerde altı çizili sözcüklerin hangisi gerçek anlamda kullanılmıştır?

- A) Bu tür yayınlardan dolayı şiddete toplumca alışmaya başladık.
- B) Söylediklerini yadsıyarak kendini aklamaya çalışmıştı.
- C) Şair eserlerinde oldukça berrak bir dil tercih ediyordu.
- D) Eski dostlarıyla ilişkisi kesilince iyice bunalıma girmişti.
- E) Bunu geçen ayki borcuma sayarsanız hesabı kapatabiliriz.

2. (I) Eleştirel düşünme, yaşam karşısında temel bir duruştur. (II) Bir olgunun özüne inerek her boyutuyla sorgulamak için eleştirel düşünce şarttır. (III) Bu düşüncenin en temel özelliği, her söylenilene körü körüne inanmamıza engel olmasıdır. (IV) Eleştirel düşünen insanlar, gerçekten özgürlüğe kavuşurlar. (V) Hayatın olumlu ve olumsuz yönlerini ancak özgür insanlar gerçekten ayırt edebilirler.

Bu parçadaki numaralanmış cümlelerin hangisinde kişileştirmeye başvurulmuştur?

- A) I B) II C) III D) IV E) V

3. Aşağıdakilerden hangisinde bir sözcük, benzetme amacı güdülmeden başka bir sözcüğün yerine kullanılmıştır?

- A) Kar fırtınası, gören herkesi kendisine hayran bırakıyor.
- B) Çin'in gelenek ve göreneklerine olan bağlılığını herkes biliyor.
- C) Bu sık yağmur ormanları, âdeta yeşil bir kâbustu.
- D) Bu deniz bitkileri, hayatta kalma çabası veriyordu.
- E) Hayatımın son dört yılını bu şehirde geçirdim.

4. "Çek-" sözcüğü aşağıdaki cümlelerin hangisinde araç içerisinde verilen anlamına uygun olarak kullanılmamıştır?

- A) Tartsan kırk kilo bile çekmezdi. (Tartıda ağırlığı olmak)
- B) Maçın son dakikalarında futbolcu şut çekti. (Atmak)
- C) Belediye, mahalleye yeni bir boru hattı çekti. (Döşemek)
- D) Büyük ikramiyeyi kazanmak için bilet çekti. (Dilemek)
- E) Elindeki lastiği durmadan çekiyordu. (Germek)

5. Aşağıdaki cümlelerin hangisinde kinaye (değince) vardır?

- A) Onu günlerdir ufacak bir iş için bekletiyorlar.
- B) Genç yazarın kitaplarının âdeta delisi olmuştur.
- C) Yeni başladığı işte ona kimseden hayır yok.
- D) Sıcakta çok dolaşınca başına güneş geçmişti.
- E) Şu çocuğun elinden tutman gerekirdi.

6. Aşağıdaki cümlelerin hangisinde altı çizili sözcük, algılanabilirliği bakımından diğerlerinden farklıdır?

- A) Zaman, ne olduğunu anlamadan geçip gidiyordu.
- B) Gördüğü rüya, onu derinden etkilemişti.
- C) Bedenine sığmayan yaratıcı ruh, ızdıraba sebep oluyordu.
- D) Her şeye rağmen adalet, herkes için aynı olmalıydı.
- E) Rüzgâr hatırlatıyordu bize unuttuğumuz tüm şarkıları

7. Aşağıdaki cümlelerin hangisinde terim anlamlı bir sözcük kullanılmıştır?

- A) Ağır metallerden oluşan bir alaşım hazırlamasını istemişti.
- B) Çiçekler arasındaki ahenk, insanı etkiliyordu.
- C) Sanki gözlerine perde çekilmişti, hiçbir şey görmüyordu.
- D) Bu çiçeği, güneş alan bir yere koymalısınız.
- E) Son konuşmasıyla yine şimşekleri üzerine çekmişti.

8. "Tatlı dil, yılanı deliğinden çıkarır." atasözünün anlamca karşıtı olabilecek atasözü aşağıdakilerden hangisi olabilir?

- A) Söz dediğin yaş deridir, nereye çekersen oraya gider.
- B) Lokma karın doyurmaz, şefkat artırır.
- C) İstediyini söyleyen, istemediyini işitir.
- D) Karaya sabun, deliye öğüt neylesin
- E) Lafla peynir gemisi yürümez.

9. Deyimler, ölçünlü Türkiye Türkçesinde yalın olarak kullanılmayan pek çok eski ögeyi yapısında koruduğundan geleneklerimize, kültür tarihimize ışık tutmakta diyebiliriz. Deyimlerin izlerini sürdürükçe, ilk kullanım yerlerini gördükçe söz öbeklerinin nasıl bir deyimleşme sürecinden geçerek hayat buldukları anlaşılmaktadır. Örneğin, bugün ---- (ayaklanmak, isyan etmek) söz öbeği, yeniçerilerden; pabucu dama atılmak da esnaf teşkilatından kaynaklanarak deyimleşmiştir. Bunların ilk çıkış noktaları, gerçek anlamlarını yansıtmaktadır.

Bu parçada boş bırakılan yere aşağıdaki deyimlerden hangisi getirilebilir?

- A) kazan kaldırmak
- B) ocağına incir ağacı dikmek
- C) okkanın altına girmek
- D) divan durmak
- E) kavuk sallamak

10. Günümüz yazarları, kalemini eline aldığı anda daha ilk kelmeden kitabın ne kadar satacağını hesaplayarak cümle kurma çabasıdadır. Bundan daha kötüsü ise eleştirmenlerin, yazarların bu tutumlarına çanak tutmalarıdır.

Bu parçada "çanak tutmak" deyimini ile anlatılmak istenen aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Eleştirmenlerin, yazarların kitap yazma sürecindeki duruşlarını destekledikleri
- B) Kitap eleştirmenlerinin, olumsuz bir durumun oluşmasına sebebiyet verdiği
- C) Son dönemlerde ticari kaygılar güdülerek eserler yazıldığı
- D) Günümüzde edebî kimliği olmayan değersiz eserlerin sayıca arttığı
- E) Eleştirmenlerin kişisel çıkarları için olumsuzluklara göz yumduğu

11. Anadolu toprakları en eski kültür medeniyetlerinin beşiğidir. Bu topraklar binlerce farklı topluma ev sahipliği yapmış ve öyle etkileşimlere kucak açmıştır ki... Ancak bu toprakların asıl büyüü, birbirinden bağımsız bu tınıları tek bir melodide birleştiren bir türkü olmasıdır.

Bu parçada altı çizili söz öbeği ile Anadolu'yla ilgili olarak anlatılmak istenen aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Dünyanın en eski kültür merkezlerinden biri olduğu
- B) Birbirinden farklı yapıtlara konu olduğu
- C) Medeniyetler arası bir kültüre sahip olduğu
- D) Birçok toplumun oluşmasında tesiri olduğu
- E) Geçmişten bugüne birçok toplumun yurdu olduğu

Cümle

Duygu ve düşünce ifade eden, çeşitli yargılar bildiren sözcük ve sözcük gruplarına cümle denir.

Eş Anımlı Cümleler

Bir cümlenin iletisi, cümlenin temel yargısı bozulmadan çeşitli şekillerde dile getirilebilir. Sözcükler farklı olsa da anlamı bire bir aynı cümlelere eş anlamlı cümleler denir.

- ⊙ Bir romanı değerli kılan asıl şey, insanı bir bütün olarak ele alabilme başarısıdır.
 - ⊙ İnsanı tüm özellikleriyle anlatabilen romanlar nitelikli sayılabılır sadece.
- } Anlamca bire bir aynı.

Yakın Anımlı Cümleler

Bazı cümleler bire bir aynı olmasa da duygu ve düşünce bakımından neredeyse aynıdır. Bu tür cümlelere yakın anlamlı cümleler denir.

- ⊙ Sanat, yaşamı ele alır fakat eleştirinin konusu eserdir.
 - ⊙ Eleştirmenler yaşamla değil, yapıyla ilgilenir.
- } Anlamca çok yakın.

Çelişen Cümleler

İlettikleri duygu ve düşünce bakımından tamamen ters olan cümlelerdir.

- ⊙ Bir eserin değerini belirleyen anlatıldığı şey değil, onu anlatma şeklidir.
 - ⊙ İçerikten çok üsluba önem veren yapıtların niteliği tartışılır.
 - ⊙ İnsan geçmişteki davranışlarını aklıyla ve yüreğiyle sorgulayabilmelidir.
 - ⊙ Geçmişe takılıp kalmak insanı hiçbir yere götürmez, kişi her zaman ileri bakmalıdır.
- } Anlamca çelişir.
- } Anlamca çelişir.

Anımlarına Göre Cümleler

Olumlu Cümleler

Cümlenin yüklemde belirtilen iş ya da oluşun, yani yargının, gerçekleştiğini gösteren cümlelerdir.

- ✓ Çünkü sınavdan sonra bütün gün ders çalıştım.
- ✓ Mutfakta yiyecek bir şeyler var.
- ✓ Senin yaptığın bu yemekler oldukça güzel.
- ✓ Bu konuda da oldukça başarılısın.

Olumsuz Cümleler

Olumlu cümlelerin aksine, cümledeki yargının gerçekleşmediğini bildiren cümlelerdir. Cümledeki işin gerçekleşmediği, yüklemdeki bazı ek ve sözcüklerden anlaşılır.

Olumsuzluk Bildiren Ek ve Sözcükler

- ma/me-
- sız, siz, suz, süz, yok, değil
- ✓ Çünkü sınavdan sonra bugün ders çalışmadım.
- ✓ Mutfakta yiyecek hiçbir şey yok.
- ✓ Senin yaptığın bu yemekler hiç güzel değil.
- ✓ Bu konuda da başarısızsın.

Pür Dikkat

Olumlu ya da olumsuz cümle, yüklem gerçekleşmesiyle ilgilidir. Cümlenin içeriği ya da günlük hayattaki olumlu-olumsuz durumların konuyla bir ilgisi yoktur.

- ⊙ Bisikletten düşen çocuk fena yaralandı.

Yukarıdaki cümledeki yargı (yani yaralanma işi) gerçekleştiği için **cümle olumludur**.

Biçimce Olumlu-Anlamca Olumsuz Cümleler

- ✓ Sanki bütün işleri kendisi yaptı. (yapmadı)
- ✓ Bu dediğine inanır mıyım ben hiç? (inanmam)
- ✓ Gel de bu söylenenlere inan. (inanma)
- ✓ Kırmızıda da geçilir mi? (geçilmez)
- ✓ Onu ne sınıfta ne de kütüphanede bulabildik. (bulamadık)

Yüklemde olumsuzluk bildiren herhangi bir ek ya da sözcük olmasa da cümlelerden olumsuz anlam çıkar.

Biçimce Olumsuz-Anlamca Olumlu Cümleler

- ✓ Seni hiç tanımaz mıyım ben? (tanırım)
- ✓ Resepsiyonda kimler yoktu ki... (herkes vardı)
- ✓ Onu sevmiyor değilim aslında. (seviyorum)
- ✓ Dolapta yok yok. (her şey var)
- ✓ Ufaklığın yalan söylediğini anlamaz mıyım? (anlarım)

Yüklemde olumsuzluk bildiren herhangi bir ek ya da sözcük olsa da cümlelerden olumlu anlam çıkar.

Soru Cümleleri

Soru cümlelerini iki başlıkta incelemek mümkündür:

- 1. Gerçek Soru:** Bir yanıt almak amacıyla kullanılan soru cümlelerdir.
 - ↳ Yarın nereye gideceksin?
 - ↳ Kiminle, saat kaçta görüşecekmış?
- 2. Sözde Soru:** Düşüncelerin soru yoluyla ifade edildiği, yanıt almak amacıyla kullanılan soru kalıplarıdır. Bu soru cümleleri çeşitli anlamlar barındırır:
 - ⊖ Bunca işi sen mi yaptın? (inanmama)
 - ⊖ İki üç milyonun lafı mı olur? (azımsama)

Sözde sorular, Anlatım Biçimleri ünitesinde de sorulmaktadır.

e-SORU BANKASI
HEDİYELİ

Yapay Zekâ Destekli

ezberbozan KPSS • ALES • DGS PARAGRAF

TAMAMI VIDEO ÇÖZÜMLÜ

SORU BANKASI

Fiziksel Kitap

HİBRİT
KİTAP

e-Soru Bankası

Dijital Öğrenme Ayak İzi

“

Özenle Seçilmiş
1730 Soru

Pratik Bilgiler
İleri Düzey Metinler
Hız Kazandıran Teknikler
Yeni Nesil Özgün Sorular
Çıkmış Sorular

”

ARTIFORCE, TÜBİTAK-TEYDEB Destek Programından yararlanılarak geliştirilmiştir
(Proje No: 7230451). Ürün/hizmet ile ilgili tüm sorumluluk Pegem Akademi Yayıncılık Eğitim
Danışmanlık Hizmetleri Tic. A.Ş.'ye aittir.

e-Soru bankasına ve
soruların video çözümlerine
erişebilmek için
QR kodu okutunuz.

PEGEM AKADEMİ

Komisyon

Ezberbozan KPSS - ALES - DGS Paragraf Soru Bankası

ISBN 978-605-241-795-9

Kitapta yer alan bölümlerin tüm sorumluluğu yazarlarına aittir.

© Pegem Akademi

Bu kitabın basım, yayım ve satış hakları Pegem Akademi Yay. Eğt. Dan. Hizm. Tic. AŞ'ye aittir. Anılan kuruluşun izni alınmadan kitabın tümü ya da bölümleri, kapak tasarımı; mekanik, elektronik, fotokopi, manyetik kayıt ya da başka yöntemlerle çoğaltılamaz, basılamaz ve dağıtılamaz. Bu kitap, T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı bandrolü ile satılmaktadır. Okuyucularımızın bandrolü olmayan kitaplar hakkında yayınevimize bilgi vermesini ve bandrolsüz yayınları satın almamasını diliyoruz.

Pegem Akademi Yayıncılık, 1998 yılından bugüne uluslararası düzeyde düzenli faaliyet yürüten uluslararası akademik bir yayınevidir. Yayımladığı kitaplar; Yükseköğretim Kurulunca tanınan yükseköğretim kurumlarının kataloglarında yer almaktadır. Dünyadaki en büyük çevrimiçi kamu erişim kataloğu olan WorldCat ve ayrıca Türkiye'de kurulan Turcademy.com tarafından yayınları taranmaktadır, indekslenmektedir. Aynı alanda farklı yazarlara ait 1000'in üzerinde yayını bulunmaktadır. Pegem Akademi Yayınları ile ilgili detaylı bilgilere <http://pegem.net> adresinden ulaşılabilmektedir.

66. Baskı: 2024, Ankara

Proje-Yayın: Pegem
Dizgi-Grafik Tasarım: Arzu Orhan Kaya
Kapak Tasarımı: Pegem

İletişim

Pegem Akademi: Shira Ticaret Merkezi, Macun Mahallesi 204 Cad.
No: 141/33, Yenimahalle/Ankara
Yayınevi: 0312 430 67 50
Dağıtım: 0312 434 54 24
Hazırlık Kursları: 0312 419 05 60
İnternet: www.pegem.net
E-ileti: pegem@pegem.net
WhatsApp Hattı: 0538 594 92 40

Baskı: Ankara Özgür Matbaacılık
1250. Cad. No: 25 Ostim Yenimahalle/Ankara

Yayıncı Sertifika No: 51818
Matbaa Sertifika No: 46821

ÖN SÖZ

Sevgili Öğrenciler,

Titizlikle hazırlanan Paragraf Soru Bankası'nı sizlere sunmanın mutluluğu içerisindeyiz.

Hepimizin bildiği üzere, ÖSYM'nin tüm sınavlarındaki Türkçe testlerinin ağırlık noktası, öğrencilerin "Türkçeyi anlama ve yorumlama gücü"nü ölçen sorulardan, yani paragraf sorularından oluşmaktadır. **Hatta "Türkçeyi anlama, yorumlama" sadece Türkçe testlerinde değil, diğer tüm branşların testlerinde gerekli olan, en temel beceridir.**

Bu temel becerinin kullanılması konusunda kendini geliştirmek isteyenlere kaynak olması amacıyla hazırlanan PEGEM AKADEMİ Paragraf Soru Bankası ile

- ➔ Türkçeyi anlama ve yorumlama yeteneğinizi geliştirmek,
- ➔ Hızlı ve anlayarak okumanıza katkı sağlamak,
- ➔ Sınavlardaki Türkçe testlerini maksimum hızla ve maksimum verimle çözmenizi mümkün kılmak ve
- ➔ Diğer derslerin testlerindeki soruları hızlı ve anlayarak okumanıza katkı sunmak hedeflenmiştir.

Elinizdeki bu kitap ALES, DGS, KPSS gibi sınavlardaki sorular taranarak, ÖSYM'nin soru tarzları çok iyi analiz edilerek hazırlanmış ve ÖSYM'nin sınavlarında çıkmış paragraf sorularının bir kısmı konularına göre sınıflandırılıp ilgili bölümlerin arkasına eklenmiştir.

Türkçeyi anlama, yorumlama yeteneğini ölçmeye yönelik soru tipleri konularına göre ayrılmış ve her konu, girişinde yer alan o konuyla ilgili kısa ve etkili bir konu anlatımı ile desteklenmiştir. Bu konu anlatımları, soru tiplerinin en pratik ve en verimli şekilde çözülmesine yönelik çeşitli uyarılar ve öneriler içermektedir. Bu konu anlatımı kısımlarında ÖSYM'nin çeşitli sınavlarında sorduğu sorular örnek soru çözümü olarak kitaba eklenmiş ve bu örnekler, çeşitli pratik bilgiler, uyarılar ile zenginleştirilmiştir.

Ayrıca, soru tiplerinin önem derecelerine göre testler eklenmiştir. Bu testler, özgün sorulardan oluşmaktadır. Bu soruların çözümleri de ayrıntısıyla hazırlanarak o bölümün testlerinin arkasına koyulmuştur. Tüm testlerinin cevap anahtarı kitabın en arkasında, sıralı şekilde yer almaktadır.

Titiz bir çalışmanın ve uzun yıllara dayalı bir birikimin sonucunda oluşan Paragraf Soru Bankası'nın, her seviyedeki adaya katkı sağlayıp faydalı olacağına inanıyoruz.

PEGEM AKADEMİ olarak tüm adaylara, tüm sınavlarında ve hayatları boyunca başarılar diliyoruz.

Pegem Akademi

TÜRKİYE'DE İLK DEFA TÜM KİTAPLAR YANINDA; CEPTE, TABLETTE VE MASANDA

Hibrit kitaplarda kullanıcılar;

- 1 Kitabın dijital formatına erişim sağlayabilir.
- 2 Testleri çözebilir.
- 3 Video çözümleri görüntüleyebilir.

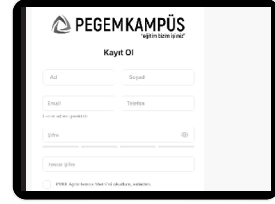

Yapay zekânın öğrenme analizinizi yapabilmesi için interaktif içeriklere etkileşim bırakmanız gerekmektedir. Etkileşim bırakmak için testlerde yer alan cevap seçeneklerini sistem üzerinde işaretlemeniz gerekmektedir. Böylelikle yapay zekâ bırakılan etkileşimler sonrasında sizlerin başarı durumlarını tespit ederek eksik tespitinizi gerçekleştirecektir.

Pegem Kampüs web sitesi üzerinden aktivasyon kodunuzu aktif edebilmek ve hibrit kitabınıza erişebilmek için aşağıdaki adımları takip ediniz:

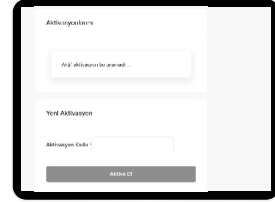
1. Adım Üyelik

Mevcut tarayıcınızın adres çubuğuna arti.pegemkampus.com yazarak web sitemiz üzerinden üyeliğinizi gerçekleştirebilirsiniz.

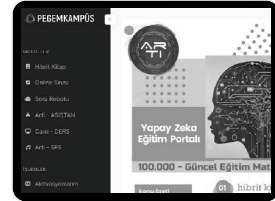
2. Adım Aktivasyon

Üyelik bilgileriniz ile giriş yaptıktan sonra sol menüde yer alan "**Aktivasyonlarım**" sekmesine girerek kodunuzu aktif edebilirsiniz.

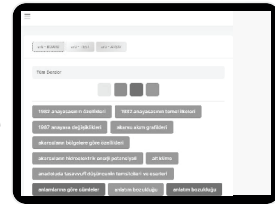
3. Adım Ürünlerim

Aktivasyon işleminizi tamamladıktan sonra menüde aktif hâle gelen "**Hibrit Kitap**" sekmesine tıklayarak içeriklere ulaşabilirsiniz.

4. Adım Yapay Zekâ Asistan

Hibrit kitaptaki işaretlemeleriniz doğrultusunda eksik tespitinizi yapabilmek için menüdeki "**Arti-Asistan**" sekmesine tıklayabilirsiniz. Eksiklerinizi tamamlamak ve daha fazla içerik görmek için pegemkampus.com adresini ziyaret edebilirsiniz.

**Aktivasyon kodu kitabınızın iç kapağında yer almaktadır.
Aktivasyon kodu ile aktif ettiğiniz hibrit kitaba erişim 31.12.2025 tarihine kadar geçerlidir.**

**Pegem Kampüs İletişim Hattı
0312 418 51 55**

İÇİNDEKİLER

Söz Öbeklerinde Anlam	1
Söz Öbeklerinde Anlam Test-1	2
Söz Öbeklerinde Anlam Çözümler-1	6
Cümlede Anlam İlişkisi	7
Cümledeki Çeşitli Anlamlar	9
Cümlede Kesin Yargı	10
Cümle Analizi	11
Cümle Tamamlama	12
Cümlede Anlam Test-1	13
Cümlede Anlam Test-2	17
Cümlede Anlam Test-3	21
Cümlede Anlam Çözümler-1	25
Cümlede Anlam Çözümler-2	27
Cümlede Anlam Çözümler-3	29
Cümle Oluşturma	31
Cümle Oluşturma Test-1	32
Cümle Oluşturma Çözümler-1	36
Paragrafta Anlatım Özellikleri	38
Düşüncüyü Geliştirme Yolları	39
Paragrafta Anlatım Test-1	41
Paragrafta Anlatım Çözümler-1	45
Paragrafta Konu-Ana Düşünce	47
Paragrafta Konu-Ana Düşünce Test-1	50
Paragrafta Konu-Ana Düşünce Test-2	55
Paragrafta Konu-Ana Düşünce Test-3	59
Paragrafta Konu-Ana Düşünce Çözümler-1	64
Paragrafta Konu-Ana Düşünce Çözümler-2	65
Paragrafta Konu-Ana Düşünce Çözümler-3	66
Paragrafta Konu-Ana Düşünce Çıkmış Sorular-1	67
Paragrafta Konu-Ana Düşünce Çıkmış Sorular-2	85

Yardımcı Düşünceler	110
Paragrafta Yardımcı Düşünce Test-1	111
Paragrafta Yardımcı Düşünce Test-2	116
Paragrafta Yardımcı Düşünce Test-3	122
Paragrafta Yardımcı Düşünce Çözümler-1	127
Paragrafta Yardımcı Düşünce Çözümler-2	129
Paragrafta Yardımcı Düşünce Çözümler-3	131
Paragrafta Yardımcı Düşünce Çıkmış Sorular-1	133
Paragrafta Yardımcı Düşünce Çıkmış Sorular-2	145
Paragrafta Yardımcı Düşünce Çıkmış Sorular-3	159
Anlatımın Akışını Bozan Cümleler	184
Anlatımın Akışını Bozan Cümleler Test-1	186
Anlatımın Akışını Bozan Cümleler Çözümler-1	190
Anlatımın Akışını Bozan Cümleler Çıkmış Sorular-1	191
Anlatımın Akışını Bozan Cümleler Çıkmış Sorular-2	193
Paragraf Tamamlama	204
Paragrafı İkiye Bölme	205
Paragrafa Cümle Ekleme.....	206
Paragrafta Boşluk Tamamlama Test-1	207
Paragrafta Boşluk Tamamlama Test-2	211
Paragrafta Boşluk Tamamlama Çözümler-1	215
Paragrafta Boşluk Tamamlama Çözümler-2	216
Paragrafta Boşluk Tamamlama Çıkmış Sorular Test-1	217
Paragrafta Boşluk Tamamlama Çıkmış Sorular Test-2	222
Paragrafta Yer Değiştirme	230
Paragrafta Yer Değiştirme Test-1	231
Paragrafta Yer Değiştirme Test-2	235
Paragrafta Yer Değiştirme Çözümler-1	239
Paragrafta Yer Değiştirme Çözümler-2	240
Paragrafta Yer Değiştirme Çıkmış Sorular-1	241
Paragrafta Yer Değiştirme Çıkmış Sorular-2	252

Paragraf Oluşturma.....	265
Paragraf Oluşturma Test-1	266
Paragraf Oluşturma Çözüm-1.....	271
Paragraf Oluşturma Çıkmiř Sorular-1	274
Paragraf Oluşturma Çıkmiř Sorular-2	277
Paragraf Oluşturma Çıkmiř Sorular Çözüm-1	282
Paragraf Oluşturma Çıkmiř Sorular Çözüm-2.....	284
Paragrafa Dayalı Çoklu Sorular.....	287
Paragrafta Çoklu Sorular Test-1	288
Paragrafta Çoklu Sorular Test-2	292
Paragrafta Çoklu Sorular Test-3	297
Paragrafta Çoklu Sorular Test-4	301
Paragrafta Çoklu Sorular Test-5	306
Paragrafta Çoklu Sorular Test-6.....	311
Paragrafta Çoklu Sorular Test-7	316
Paragrafta Çoklu Sorular Test-8.....	321
Paragrafta Çoklu Sorular Test-9.....	326
Paragrafta Çoklu Sorular Test-10.....	331
Paragrafta Çoklu Sorular Çözüm-1	336
Paragrafta Çoklu Sorular Çözüm-2	338
Paragrafta Çoklu Sorular Çözüm-3	340
Paragrafta Çoklu Sorular Çözüm-4	342
Paragrafta Çoklu Sorular Çözüm-5	344
Paragrafta Çoklu Sorular Çözüm-6	346
Paragrafta Çoklu Sorular Çözüm-7	348
Paragrafta Çoklu Sorular Çözüm-8.....	350
Paragrafta Çoklu Sorular Çözüm-9	352
Paragrafta Çoklu Sorular Çözüm-10	354
Paragrafta Çoklu Sorular Çıkmiř Sorular-1	356
Paragrafta Çoklu Sorular Çıkmiř Sorular-2.....	359
Paragrafta Çoklu Sorular Çıkmiř Sorular-3.....	389
Paragrafta Çoklu Sorular Çıkmiř Sorular-4	435
Paragrafta Çoklu Sorular Çıkmiř Sorular-5.....	445
Paragrafta Çoklu Sorular Çıkmiř Sorular-6	466
Paragrafta Çoklu Sorular Çıkmiř Sorular-7	469
Cevap Anahtarı.....	475

SÖZ ÖBEKLERİNDE ANLAM

Uzmanından Öneri

Bu tip sorularda, verilen bir parçadaki bazı kelimelerin altı çizilir ya da parçada geçen bazı kelimeler soru kökünde tırnak içinde verilir ve bu kelime grubuyla anlatılmak istenenin ne olduğu sorulur.

Peki, bu tip soruların çözümünde neler yapmalıyız?

- ✓ Unutmayalım ki kelimeler, bağlamından yani içinde yer aldığı cümleden ve parçadan ayrı düşünülemez. Buna göre,
 - 👉 Kelimelerin anlamına, parçanın tamamını okumadan karar vermeyin.
- ✓ Bu tip sorularda, anlamı istenen ifadeler mecaz anlamlı sözlerdir. Kelimelerin mecaz ya da gerçek anlam boyutları yalnızca cümleden veya parçadan anlaşılabilir.
 - 👉 Soruda istenen kelimelerin mecaz anlamlarını dikkate alarak yorum yapın.

Örnek

Edebiyatımız eski dönemlerinde şiir cennetlerinde yaşadı. Ama bu şiir cennetleri bize pahalıya patladı. Bayağılıktan kurtulmak, bulunmaz düşlerin lezzetiyle yaşamak isterken yeryüzü ile bağlarımızı kopardık. Güzeli, yalnız gökyüzünde görür olduk. O kadar ki yaşayabilmek için yeryüzüne inmek, yanımızı yoremizi görmek için "bayağılaşmak" zorunda kaldık en sonunda.

Bu parçadaki altı çizili sözle edebiyatımız hakkında anlatılmak istenen aşağıdakilerden hangisidir? (ALES)

- A) En parlak devrini geçmişte yaşadığı
- B) Günümüzde eski gücünü kaybettiği
- C) Gerçeklikten uzak düştüğü
- D) Batı etkisiyle olumsuz bir süreçten geçtiği
- E) Sıradan konuları ele aldığı

Öncül bulunan sorularda önce soru kökü okunur.

Sadece altı çizili yeri okuyarak yapsaydık "şiir cenneti" sözü edebiyatımızın

- A) En parlak devrini geçmişte yaşadığı
- B) Günümüzde eski gücünü kaybettiği

ifadelerini de düşündürdü. Fakat parçanın bütününe baktığımızda "geçmişte edebiyatımızın gerçeklikten bağıni kopardığı"ndan söz edildiğini görürüz. Şu durumda, parçada olumlu bir durumdan değil olumsuz bir durumdan söz edilmiştir. Buna göre, altı çizili sözle edebiyatımızın "Gerçeklikten uzak düştüğü" anlatılmak istenmiştir.

Cevap C

Örnek

Parçanın tümünü dikkatle okumayı unutmayın.

Bir eleştirmenimiz şöyle diyor: "Şu da bir gerçektir ki şiirin ayağına köstek olan uyağı atmakla Orhan Veli şiirimize çok büyük katkıda bulunmuştur."

Bu cümledeki altı çizili sözle anlatılmak istenen aşağıdakilerden hangisidir? (KPSS)

- A) Şiirin anlaşılmasını zorlaştırmak
- B) Şairleri birbirini taklit etmeye yönlendirmek
- C) Şiirin benimsenip sevilmesini engellemek
- D) Şiiri, belirli sınırların içine hapsedmek
- E) Şiirde, bilinen konuların işlenmesine yol açmak

Sadece altı çizili yeri okuyarak yapsaydık "şiirin ayağına köstek olan" sözü

- A) Şiirin anlaşılmasını zorlaştırmak
- C) Şiirin benimsenip sevilmesini engellemek

ifadelerini de düşündürdü. Fakat parçanın bütününe baktığımızda "köstek olan" ifadesinin "uyak"la ilgili olduğunu görürüz. Uyak ise kısaca, şiirdeki ses benzerlikleridir ve belirli kalıplarla oluşur, yani şiiri belirli sınırların içine hapseden bir durumdur.

Cevap D

PARAGRAF SORU BANKASI

SÖZ ÖBEKLERİNDE ANLAM

1. Açıkçası bu yazısı okuyanları oldukça şaşırttı. Şaşırttı demem yeterli olmayabilir. Yazısındaki kelimeler âdeta deli kızın çeyizi gibi desem daha doğru olacak. Daha önceki çizgisinden ayrılmış olması okuyucularının asıl alışamadıkları şey oldu. Kimse bu duruma dayanamadı. Eleştirel kimliği gitmiş yerine uysal, hemen hemen her şeyi kabul eden biri gelmişti. Belki de böyle olması gerekiyordu.

Bu parçada geçen "deli kızın çeyizi" sözüyle anlatılmak istenen aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Kelimelere farklı anlamlar yüklemiş olmak
- B) Özgün konularla okuyucuları etkilemek
- C) Kelimeleri darmadağın kullanmak
- D) Herkesin beğenisini toplamak
- E) Görülmemiş bir konuyu ele almak

2. Roman yazarı olmak büyük deneyim gerektiriyor. İmkânsız değil her şeyden önce. Herkes bir yazar olabilir. Ama yazar olmak var yazar olmak var. Kimisi onlarca kitap yazar adı duyulmaz, kimisi bir kitapla herkese ulaşır. Bu yazarlar okuyucunun damarlarında dolaşan yazarlardır.

Bu parçadaki "okuyucunun damarlarında dolaşmak" sözüyle anlatılmak istenen aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Okuyucu için her şeyini ortaya koymak
- B) Özgün ifadelerle eseri yoğurmak
- C) Okurun beklentilerine hâkim olmak
- D) Kitabını okur merkezli yazmak
- E) İfadelerinde bireysellikten kurtulmak

3. Ressam, heykeltıraş ve bilim insanı Leonardo da Vinci, çok azı günümüze kalabilmiş büyüleyici eserleriyle asırlar boyunca adından söz ettirmeyi başarmış büyük bir sanatçı. Zamana böylesine kafa tutan bu kahramanın, eserlerinin ve yaşamının karanlıkta kalan yanları da sanatseverlerin, tarihçilerin ve araştırmacıların ilgisini çekmeye devam ediyor.

Bu parçadaki "zamana böylesine kafa tutan" sözü ile anlatılmak istenen aşağıdakilerden hangisi ola-maz?

- A) Kalıcılığı yakalayan
- B) Özelliğini yitirmeyen
- C) Değerini kaybetmeyen
- D) Özgünlüğünü koruyan
- E) Her çağa uyum sağlayan

4. Sinema eleştirisi yazdığı dönemlerde kelime kullanımına çok dikkat ederdi. Kelimelerin öz suyunu çıkarırdı. Sonra da bunu okuyucu ile buluştururdu. Okuyucu bunu anlayabilirse ne âlâ ama çoğu zaman anlayamazdı.

Bu parçadaki altı çizili sözle anlatılmak istenen aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Her zamanki kullarımlarını göstermek
- B) Kelimeleri çok anlamlı olarak kullanmak
- C) Düşsel öğelerle anlatımını yoğurmak
- D) Yasaklı kelimeler tercih etmek
- E) Kelimelerin en derin anlamlarını kullanmak

5. Aslında düne kadar her şey yolundaydı. Yediğimiz içtiğimiz bir gitmiyordu. Ne karar alacaksa alalım mutlaka bir gönül birliği sağlıyorduk. Ne olduysa dün gece oldu. Artık eski yakınlığı kalmamıştı. Ne karar alacaksa tek başına alır olmuştu. Hatta beni bir kere bile dinlemez oldu. İyice gemi aızıya almıştı anlaşılan.

Bu parçadaki "gemi aızıya almak" sözü ile anlatılmak istenen aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Başkalarını can kulağıyla olmasa da dinlemek
- B) Söz dinlemez olmak
- C) İstenilen şeyleri zamanında yapmamak
- D) Gittikçe vurdumduymaz olmak
- E) Yakınlıktan her zaman uzak durmak

6. Ansiklopediyi karıştırırken bir anda yanımda beliriverdi ve o dipnotlar bana ait diye gerine gerine konuştu. Ben de bilmiyormuş edasıyla biraz da kızdırmak için "Çal-kalem yazmışsın anlaşılır." dedim.

Bu parçadaki altı çizili sözle anlatılmak istenen aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Gerekeni yapmayı yarım yamalak bırakmak
- B) İstenilenin çok çok ötesinde bir şeyler yazmak
- C) Farkında olmadan konu dışına çıkmak
- D) Özenmeden, üstünkörü bir şekilde yazmak
- E) Zaman zaman özgünlüğü yakalasa da başarılı olamamak

7. Halkın anlayacağı biçimde yazmayı, vatandaşın seviyesine inmeyi basitlik sanan yazarlar tanıyorum. Bu onlara göre sanatın değerinin eksilmesi demek. Bunu bir türlü kabul edemedim. Sanki onlar bu toplumun dışında yaşıyorlar. Hem bu kitapları okuyacak insanlar da sıradan halktan kimseler. Okur olmadan eser de değersizdir bence. Eserlerinin okunmasını istiyorsan o zaman halkı da düşünmek zorundasın.

Bu parçada geçen "vatandaşın seviyesine inmek" sözüyle anlatılmak istenen aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Romanlarında günlük hayatın sorunlarını işleme
- B) Yapıtlarının kalitesini satış miktarlarından anlama
- C) Söz sanatlarıyla dili zenginleştirerek üstün bir dil yaratma
- D) Sanatı araç olarak kullanarak halkı eğitmeye çalışma
- E) Eserleri kaleme alırken halkın dilini kullanma

8. Dün akşam canlı yayımlanan bir programa takılıp kaldım. Gündemin etraflıca ele alındığı bu programda özellikle dış basının görüşleri üzerine yoğunlaşmıştı. Daha önce de birçok programı takip etmişliğim vardır ama açıkça söylemeliyim ki bu program modadan sıyrılmıştı.

Bu parçadaki altı çizili sözle anlatılmak istenen aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Sıradanlığı sürdürme
- B) Klişeleri sona bırakma
- C) Bekleneni verme
- D) Alışılmışın dışına çıkma
- E) Öykünmeye çalışma

9. Hayallerini duysanız inanamazsınız. Çalışacak ve bunları yapacak desenez bir değil on ömür yetmez. Söylediklerine aslında kendi de inanmıyor ama yine de tekrarlıyordu. Onun yaptığı çoban kulübesinde pa-dışah rüyası görmektir. Başka türlü de anlatılamazdı aslında.

Bu parçadaki altı çizili ifade ile anlatılmak istenen aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Durumuna uygun düşmeyen hayallere kapılmak
- B) Bulunduğu konumu başka konularla karşılaştırmak
- C) Kendini olduğundan büyük görmek
- D) Sahip olduklarıyla asla yetinmemek
- E) İçinde bulunduğu durumdan memnun olmak

10. Konuşmama başlayalı tam bir saat olmuştu. Ön sıralarda pek de sevmediğim bir arkadaşım oturuyordu. Konuşmamı dinlemiyor gibi görünse de zaman zaman ---- gözden kaçırmadım.

Bu cümlede boş bırakılan yere aşağıdaki deyimlerden hangisi getirilirse cümle "büyük bir dikkatle" anlamı kazanır?

- A) kulak kabartmasını
- B) kulak kesilmesini
- C) bir kulağından girip diğerinden çıkmasını
- D) kulağına kar suyu kaçırmasını
- E) kulağının delik olmasını